

ПРАВИЛНИК
о истраживању удеса и озбиљних незгода у ваздушном саобраћају

I. УВОДНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1.

Овим правилником прописује се начин спровођења поступка истраживања удеса и озбиљних незгода у ваздушном саобраћају, поступак и начин пријављивања удеса или озбиљних незгода, давање информација о лицима и опасним материјама која су се налазила у ваздухоплову који је учествовао у удесу или озбиљној незгоди, садржина извештаја о истрази удеса и озбиљних незгода у ваздушном саобраћају, садржина и начин вођења базе података о удесима и озбиљним незгодама, као и начин спровођења поступка за праћење безбедносних препорука.

Значење појмова

Члан 2.

- 1) Агенција означава Европску агенцију за безбедност ваздушног саобраћаја (*European Aviation Safety Agency*);
- 2) ИКАО означава Међународну организацију цивилног ваздухопловства основану Конвенцијом о међународном цивилном ваздухопловству, Чикаго 1944. (*International Civil Aviation Organization*);
- 3) укупна маса на полетању је максимална сертификована маса ваздухоплова на полетању;
- 4) уређај за снимање лета ваздухоплова (*Flight Recorder*) је сваки уређај за снимање који је уграђен у ваздухоплов у циљу лакшег истраживања удеса, односно незгоде.

II. НАЧИН СПРОВОЂЕЊА ПОСТУПКА ИСТРАЖИВАЊА

Обавеза покретања поступка истраживања

Члан 3.

Поступак истраживања удеса и озбиљних незгода покреће се у складу са чланом 16. закона којим се уређује истраживање несрећа у ваздушном, железничком и водном саобраћају (у даљем тексту: Закон).

Обавештење о почетку истраге

Члан 4.

Центар обавештава о почетку истраге у складу са чланом 10. Закона.

Обавештење о почетку истраге садржи:

- 1) место, датум и време удеса или озбиљне незгоде ваздухоплова;
- 2) тип и модел ваздухоплова, државу регистрације и ознаку регистрације ваздухоплова;
- 3) податке о посади ваздухоплова и о броју погинулих лица и лица која су претрпела тешке телесне повреде;
- 4) кратак опис удеса или озбиљне незгоде;
- 5) вероватан узрок удеса или озбиљне незгоде и
- 6) безбедносне препоруке, ако је потребно.

**Пријем обавештења о удесу или озбиљној незгоди
ваздухоплова од других држава**

Члан 5.

Ако се удес или озбиљна незгода ваздухоплова догоди на територији стране државе, а Република Србија је држава регистрације, држава пројекта, држава производње или држава корисника ваздухоплова, Центар одмах по пријему обавештења о удесу или озбиљној незгоди, потврђује пријем обавештења и на њен захтев доставља надлежном органу стране државе на чијој се територији догодио удес или озбиљна незгода расположиве информације о ваздухоплову и посади који су укључени у удес или озбиљну незгоду, као и податке о именованом овлашћеном представнику Центра.

Уређаји за снимање лета ваздухоплова

Члан 6.

Центар предузима све потребне мере како би у најкраћем року били прочитани уређаји за снимање лета ваздухоплова који је учествовао у удесу или озбиљној незгоди.

Ако у Републици Србији не постоји одговарајућа опрема за читавање уређаја за снимање лета ваздухоплова, Центар ће читавање уређаја за снимање лета обавити на опреми коју јој страна држава стави на располагање, узимајући при томе у обзир способност опреме за читавање, време потребно за читавање и место где се опрема за читавање налази.

Ако ваздухоплов који је учествовао у удесу или озбиљној незгоди на територији стране државе слети на територију Републике Србије или ако је Република Србија држава регистрације или држава корисника таквог ваздухоплова, надлежном органу стране државе који врши истраживање достављају се, на његов захтев, записи из уређаја за снимање лета ваздухоплова или, ако је потребно, уређаји за снимање лета ваздухоплова, са обавезом да се исти врате заједно са прочитаним записима.

Достављање извештаја

Члан 7.

Уколико је у удесу или озбиљној незгоди учествовао страни ваздухоплов са укупном масом на полетању већом од 2.250 кг, Центар доставља привремени извештај држави регистра или другој држави на којој се догодио удес или озбиљна незгода, држави корисника, држави пројекта, држави производње и ИСАО.

Уколико је у удесу или озбиљној незгоди учествовао страни ваздухоплов са укупном масом на полетању мањом од 2.250 кг, Центар доставља привремени извештај држави регистра или другој држави на којој се догодио удес или озбиљна незгода, држави корисника, држави пројекта и држави производње.

Центар доставља извештај (у даљем тексту: завршни извештај) заједно са безбедносним препорукама, међународним организацијама у складу са међународним стандардима и препорученом праксом држави која је пренела истраживање удеса или озбиљне незгоде на Републику Србију, надлежном органу државе регистрације, државе пројекта, државе производње, државе корисника, државе чији су грађани погинули или претрпели тешке телесне повреде, државе која је пружала информације, објекте или стручњаке у току истраживања, као и ИСАО, само ако је у удесу или озбиљној незгоди учествовао ваздухоплов максималне масе преко 5.700 кг.

Центар доставља завршни извештај Европској комисији и Агенцији, уколико се држава регистрације, држава пројекта, држава производње, држава корисника, држава чији су грађани погинули или претрпели тешке телесне повреде и држава која је пружала информације, објекте или стручњаке у току истраживања налазе у оквиру Европске уније, изузев ако је завршни извештај објављен на интернет презентацији Центра на енглеском језику, у ком случају им се шаље само обавештење о томе.

Ако је у удесу или озбиљној незгоди учествовао ваздухоплов максималне масе од 2.250 до 5.700 кг, завршни извештај се доставља ИСАО у скраћеном обиму.

Коментари Центра на нацрт извештаја стране државе **Члан 8.**

Ако Центар прими нацрт извештаја о истраживању удеса или озбиљне незгоде ваздухоплова коме је Република Србија држава регистрације, држава пројекта, држава производње или држава корисника ваздухоплова, који је израдило надлежно тело стране државе који врши истраживање, Центар ће размотрити примљени нацрт извештаја.

Центар у року од 60 дана од дана када је примио нацрт извештаја доставља коментаре на нацрт извештаја надлежном телу државе која врши истраживање.

Покретање поновног истраживања **Члан 9.**

Уколико после окончања истраживања удеса или озбиљне незгоде дође до нових и битних чињеница и доказа у вези појединог удеса или озбиљне незгоде, главни истражитељ може донети одлуку о поновном покретању поступка истраживања датог удеса или озбиљне незгоде.

Ако је Центру, истраживање удеса или озбиљне незгоде поверила страна држава, за поновно истраживање потребна је и сагласност надлежног органа те државе.

III. НАЧИН ПРИЈАВЉИВАЊА УДЕСА ИЛИ ОЗБИЉНИХ НЕЗГОДА И ИНФОРМАЦИЈЕ О ЛИЦИМА И ОПАСНИМ МАТЕРИЈАМА

Обавеза пријављивања о удесима и озбиљним незгодама **Члан 10.**

Власник, као и корисник ваздухоплова који је учествовао у удесу или озбиљној незгоди, члан посаде, свако лице које учествује у одржавању, пројектовању, производњи тог ваздухоплова или у обуци његове посаде, свако лице које је учествовало у пружању том ваздухоплову услуга контроле летења, информисања ваздухоплова у лету или аеродромских услуга, запослени у цивилној ваздухопловној власти Републике Србије, као и свако лице, уколико имају сазнања да се догодио удес или озбиљна незгода, у обавези су да о томе, без одлагања, обавесте Центар, у складу са Законом.

Озбиљне незгоде за које се нарочито врши пријављивање дате су у Прилогу који је одштампан уз овај правилник и чини његов саставни део.

Лица из става 1. овог члана, о удесу или озбиљној незгоди обавештавају Центар путем телефона без одлагања, одмах након удеса или озбиљне незгоде, док дато обавештење могу да допуне електронским путем, лично и препоручено поштом у року од 24 часа након удеса или озбиљне незгоде, на одговарајуће адресе и бројеве телефона Центра које су објављене у Зборнику ваздухопловних информација.

Пријављивање удеса или озбиљних незгода међународним организацијама и надлежним органима страних држава **Члан 11.**

Ако страна држава на чијој се територији догодио удес или озбиљна незгода ваздухоплова коме је Република Србија држава регистрације или држава корисника, није упозната са тиме да се догодио удес или озбиљна незгода, Центар у најкраћем року

пријављује удес или озбиљну незгоду надлежном органу државе пројекта, државе производње и државе на чијој се територији догодио удес или озбиљна незгода.

Обавештење о удесу или озбиљној незгоди ваздухоплова **Члан 12.**

У случају удеса или озбиљне незгоде ваздухоплова из члана 11. овог правилника, Центар надлежним органима стране државе пријављује:

- ознаку за удес или за озбиљну незгоду;
- назив произвођача ваздухоплова, тип и модел ваздухоплова, државу регистрације ваздухоплова, ознаку регистрације ваздухоплова и серијски број ваздухоплова;
- назив (име) власника ваздухоплова и назив (име) корисника или закупца ваздухоплова;
- квалификације вође ваздухоплова, држављанство посаде и путника ваздухоплова;
- место, датум и време удеса или озбиљне незгоде;
- место последњег полетања и планирано место слетања ваздухоплова;
- географски положај и физичке карактеристике места удеса или озбиљне незгоде и информацију о тешкоћама приступа месту или о посебним захтевима да се стигне до места удеса или озбиљне незгоде;
- позицију ваздухоплова у односу на неке лако одредиве географске тачке, географску дужину и ширину места удеса или озбиљне незгоде;
- број чланова посаде и број путника ваздухоплова;
- број погинулих и тешко телесно повређених чланова посаде, путника или трећих лица;
- опис и обим удеса или озбиљне незгоде и степен оштећења ваздухоплова, у мери у којој је то познато у тренутку слања обавештења;
- податке о опасним теретима у ваздухоплову;
- информацију у ком обиму ће бити спроведено истраживање, да ли ће оно бити поверено надлежном органу стране државе и, ако хоће – у ком обиму;
- податке о пошљаоцу обавештења и о начину контакта са Центром.

Подаци из става 1. овог члана, који нису били расположиви у моменту достављања обавештења, достављају се накнадно, у најкраћем року по њиховом сазнању, као и и све друге познате информације које се односе на удес или озбиљну незгоду.

Информације о лицима и опасним материјама која су се налазила у ваздухоплову **Члан 13.**

Ваздухоплов који је учествовао у удесу или озбиљној незгоди на територији Републике Србије, а који је регистрован у Републици Србији, или је произведен у Републици Србији, или се користи од стране корисника регистрованог у Републици Србији, а који обавља летове који долазе на или одлазе са територије Републике Србије и страни ваздухоплови који обављају летове који одлазе са аеродрома који се налазе на територији Републике Србије, достављају Центру информације о лицима и опасним материјама на лету, по захтеву Центра.

Корисник ваздухоплова из става 1. овог члана:

- 1) најкасније у року од два сата од пријема обавештења или захтева Центра, на основу расположивих информација, саставља коначан списак лица укључених у ваздухоплов и
- 2) одмах по пријему обавештења да се удес догодио или захтева Центра, саставља списак укљученог опасног терета.

Податке из става 2. овог члана, корисник ваздухоплова који је учествовао у удесу или озбиљној незгоди доставља Центру.

Путник може кориснику ваздухоплова да достави податке лица која ће бити контактирана у случају удеса или озбиљне незгоде.

Имена лица која су била укључена у ваздухоплов који је учествовао у удесу не смеју да буду доступна јавности пре него што надлежни органи обавесте о удесу сроднике тих лица.

Списак из става 2. подтачка 1) овог члана је поверљивог карактера, а имена лица са списка могу да буду доступна јавности само ако се сродници тих лица не противе.

IV. ИЗВЕШТАЈИ О ИСТРАЗИ УДЕСА И ОЗБИЉНИХ НЕЗГОДА

Садржина завршног извештаја

Члан 14.

Завршни извештај о истрази садржи: наслов завршног извештаја, сажетак завршног извештаја, главни део завршног извештаја и прилоге завршног извештаја.

Наслов завршног извештаја садржи: назив корисника ваздухоплова, назив произвођача ваздухоплова, тип и модел ваздухоплова, државу регистрације, ознаку регистрације ваздухоплова, серијски број ваздухоплова и место, датум и време удеса или озбиљне незгоде.

Сажетак завршног извештаја садржи: начин на који је Центар обавештен о удесу или озбиљној незгоди, кратку информацију о увиђању на месту удеса или озбиљне незгоде, информацију о именовању чланова Комисије и других лица која су учествовала у истраживању и кратак опис околности које су довеле до удеса или озбиљне незгоде.

Главни део завршног извештаја садржи:

1) чињеничне информације:

- историјат лета (с подацима о броју лета, врсти операције, аеродрому полетања, времену полетања, аеродрому планираног слетања, припреми за лет, одвијању лета, догађајима за време лета и месту и времену удеса или озбиљне незгоде);
- податке о броју погинулих лица и лица која су су претрпела тешку телесну повреду или лакшу повреду (посебно за чланове посаде, путнике и остала лица);
- податке о врсти и степену оштећења ваздухоплова;
- податке о штети која је проузрокована трећим лицима;
- информације које се односе на посаду ваздухоплова (пол, старосна доб, врста и рок важења дозвола, врста и рок важења овлашћења уписаних у дозволе, обавезне провере, укупни број часова летења и време одмора пре критичног лета, укупни налет на типу ваздухоплова који је учествовао у удесу или озбиљној незгоди и сл.) и информације које се односе на остала лица која су укључена у удес или озбиљну незгоду (контролори летења, лица за одржавање ваздухоплова и сл.);
- податке о ваздухоплову (година производње, укупан број часова налета, последњи већи обављени прегледи, веће модификације и измене, веће неисправности, поправке, перформансе, стање и врста коришћеног горива, важење потврде о пловидбености и потврде о провери пловидбености и сл.);
- податке о временским условима планираног места слетања, на рути и на месту удеса или озбиљне незгоде, о временској прогнози, о информацијама у вези са временским приликама који су достављене посади ваздухоплова и сл.;
- податке о навигационим средствима и опреми;
- податке о комуникацији између посаде ваздухоплова и надлежне контроле летења;
- податке о уређајима за снимање лета ваздухоплова и о снимљеним подацима;
- податке о стању на месту удеса или озбиљне незгоде, положају олупине и делова ваздухоплова, стању и изгледу материјала, положају тела погинулих и сл.;
- медицинске и патолошке податке;
- податке о пожару и деловању противпожарних екипа за спасавање и евакуацију настрадалих лица;
- податке о трагању за ваздухопловом и спасавању;
- податке о обављеним испитивањима и истраживањима;

- информације о организацијама које су имале утицај на летачке операције ваздухоплова;
- додатне важне информације;
- 2) анализу свих околности под којима се догодио удес или озбиљна незгода;
- 3) закључке о удесу или озбиљној незгоди (попис налаза и узрока који су утврђени током истраживања);
- 4) безбедносне препоруке.

Прилози завршног извештаја састоје се од извештаја, изјава, мишљења вештака и других стручних лица, записника, цртежа, фотографија, прорачуна и сл. Прилози служе за боље разумевање завршног извештаја и не садрже податке о личности.

V. САДРЖИНА И НАЧИН ВОЂЕЊА БАЗЕ ПОДАТАКА О УДЕСИМА И ОЗБИЉНИМ НЕЗГОДАМА

База података о удесима и озбиљним незгодама ваздухоплова Члан 15.

База података садржи:

- историјат лета (с подацима о броју лета, врсти операције, аеродрому полетања, времену полетања, аеродрому планираног слетања, припреми за лет, одвијању лета, догађајима за време лета и месту и времену удеса или озбиљне незгоде);
- податке о броју погинулих лица и лица која су су претрпела тешку телесну повреду или лакшу повреду (посебно за чланове посаде, путнике и остала лица);
- податке о врсти и степену оштећења ваздухоплова;
- податке о штети која је проузрокована трећим лицима;
- информације које се односе на посаду ваздухоплова (пол, старосна доб, врста и рок важења дозвола, врста и рок важења овлашћења уписаних у дозволе, обавезне провере, укупни број часова летења и време одмора пре критичног лета, укупни налет на типу ваздухоплова који је учествовао у удесу или озбиљној незгоди и сл) и информације које се односе на остала лица која су укључена у удес или озбиљну незгоду (контролори летења, лица за одржавање ваздухоплова и сл);
- податке о ваздухоплову (година производње, укупан број часова налета, последњи већи обављени прегледи, веће модификације и измене, веће неисправности, поправке, перформансе, стање и врста коришћеног горива, важење потврде о пловидбености и потврде о провери пловидбености и сл);
- податке о временским условима планираног места слетања, на рути и на месту удеса или озбиљне незгоде, о временској прогнози, о информацијама у вези са временским приликама који су достављене посади ваздухоплова и сл;
- податке о навигационим средствима и опреми;
- податке о комуникацији између посаде ваздухоплова и надлежне контроле летења;
- податке о уређајима за снимање лета ваздухоплова и о снимљеним подацима;
- податке о стању на месту удеса или озбиљне незгоде, положају олупине и делова ваздухоплова, стању и изгледу материјала, положају тела погинулих и сл;
- медицинске и патолошке податке;
- податке о пожару и деловању противпожарних екипа за спасавање и евакуацију настрадалих лица;
- податке о трагању за ваздухопловом и спасавању;
- податке о обављеним испитивањима и истраживањима;
- информације о организацијама које су имале утицај на летачке операције ваздухоплова;
- додатне важне информације;
- анализу свих околности под којима се догодио удес или озбиљна незгода;
- безбедносне препоруке, одговоре и спроведене мере по издатим безбедносним препорукама.

База података из става 1. овог члана води се у електронској форми.
Исправка погрешно уписаних података врши се на тај начин што се уносе нови подаци, о чему постоји посебна евиденција у којој се уносе датум и врста исправке.
Исправка погрешно уписаних података врши се уз сагласност главног истражитеља за ваздушни саобраћај.

VI. НАЧИН СПРОВОЂЕЊА ПОСТУПКА ЗА ПРАЋЕЊЕ БЕЗБЕДНОСНИХ ПРЕПОРУКА

Члан 16.

Лице или организација коме је упућена препорука у складу са чланом 28. Закона, потврђује пријем препоруке и обавештава Центар у року од 90 дана од дана пријема препоруке о мерама које су предузете или чије се предузимање разматра и, по потреби, о времену потребном за њихово предузимање, а ако није потребно предузети одговарајуће мере, о разлозима за непредузимање.

У року од 60 дана од пријема одговора, Центар обавештава орган или организацију коме је препорука упућена да ли сматра да је одговор адекватан и даје образложење ако се не слаже са одлуком да се не предузимају мере за извршење безбедносних препорука.

VII. ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Престанак важења Правилника о истраживању удеса и озбиљних незгода цивилних ваздухоплова

Члан 17.

Даном ступања на снагу овог правилника престаје да важи Правилник о истраживању удеса и озбиљних незгода цивилних ваздухоплова („Службени гласник РС”, бр. 71/09 и 1/10).

Ступање на снагу

Члан 18.

Овај правилник ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику РС”.

Број 110-00-00275/2015-05
У Београду, 28. децембра 2015. године
Министар,
проф. др Зорана Михајловић, с.р.

ПРИЛОГ

Листа примера озбиљних незгода

Наведени догађаји представљају типичне примере незгода за које постоји велика вероватноћа да ће прерасти у озбиљне незгоде. Овај списак није коначан и служи само као путоказ за дефинисање озбиљне незгоде:

- догађај при коме је умало дошло до судара и који захтева да се предузме маневар за избегавање судара, односно небезбедна околност, или догађај при коме би било добро да се предузме маневар за избегавање судара;
- контролисани лет ка терену који је маргинално избегнут;
- прекинуто полетање на затвореној полетно-слетној стази или полетно-слетној стази која је у употреби, са рулне стазе, не укључујући одобрене операције хеликоптером, односно прекинуто полетање са недодељене полетно-слетне стазе;
- полетање са затворене полетно-слетне стазе или са полетно-слетне стазе која је у употреби, са рулне стазе, не укључујући одобрене операције хеликоптером, односно полетање са недодељене полетно-слетне стазе;
- слетање или покушај слетања на затворену или полетно-слетну стазу која је у употреби, на рулну стазу, не укључујући одобрене операције хеликоптером, односно слетање или покушај слетања на недодељену полетно-слетну стазу;
- немогућност да се постигну предвиђене перформансе у току полетања или почетног пењања;
- пожар и дим у путничкој кабини, у простору за товар или пожар на мотору, чак и када су ти пожари угашени употребом средстава за гашење пожара;
- догађаји при којима летачка посада мора хитно да употреби кисеоник;
- грешке у конструкцији ваздухоплова или кварови мотора, укључујући кварове турбинског мотора, који нису класификовани као удес;
- вишеструки откази једног или више система ваздухоплова који озбиљно утичу на коришћење ваздухоплова;
- онеспособљеност чланова посаде у току лета;
- количина горива које пилот проглашава алармантним;
- повреда зоне полетно-слетне стазе са нивоом озбиљности А, у складу са Приручником за спречавање повреда зоне полетно-слетних стаза (ICAO Doc 9870) који садржи информације о класификацији озбиљности ових повреда;
- незгоде приликом полетања и слетања (незгоде као што су слетање испред прага полетно-слетне стазе, слетање при коме се ваздухоплов не може зауставити пре краја полетно-слетне стазе или када ваздухоплов бочно склизне са полетно-слетне стазе);
- откази система, метеоролошке појаве, летење ван одобрене енvelope лета, односно други догађаји који могу да изазову тешкоће у контроли ваздухоплова;
- кварови више од једног система у редувантом систему који је неопходан за управљање, вођење и навигацију летом;
- и др.